

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 23 września 2004 r.

36594

RPO-485520-04-XI

Pan Krzysztof Pater
Minister Polityki Społecznej
Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Jedną z najlepiej przyjętych i utrwalonych już w naszym społeczeństwie form społecznej i zawodowej rehabilitacji osób niepełnosprawnych są warsztaty terapii zajęciowej. Ta ważna instytucja ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776 ze zm.) ma dłuższą historię niż przepisy, które ją sytuują. Jest, jak wiadomo, jednym z instrumentów pierwszej ustawy z 9 maja 1991 r., która miała służyć wyrównywaniu szans społecznych, leczniczych i zawodowych osób niepełnosprawnych.

Warsztaty terapii zajęciowej są często jedyną formą społecznej aktywności młodych osób niepełnosprawnych, które zakończyły etap kształcenia specjalnego. Sami uczestnicy warsztatów, a także ich rodziny niezwykle cenią tę aktywność oraz możliwość udziału w pracach i życiu większej zbiorowości. Jest to forma integracji tym bardziej cenna, że powinna ona prowadzić do uzyskania przez osoby niepełnosprawne, które z niej mają możliwość korzystać, kompetencji niezbędnych także w głównym nurcie zatrudnienia - na otwartym rynku pracy, pod warunkiem uzyskania w tym względzie niezbędnego wsparcia.

Określony w art. 10a ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych cel („możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia”) realizowany jest w szczególnie trudnych warunkach - gdy pracy brakuje.

Oznacza to, że polityka wyrównywania szans niepełnosprawnych w tej sferze powinna być prowadzona szczególnie odpowiedzialnie, wszelkie zmiany przepisów wprowadzane z dużą ostrożnością, a środki na ten cel, traktowany priorytetowo również w prawodawstwie europejskim - zabezpieczone.

Nie zamyka sprawy fakt, że prowadzone były szerokie konsultacje związane z wprowadzeniem art. 9 ust. 1 obecnej ustawy w brzmieniu obowiązującym od 1 lutego 2003 r., przejętym w części dotyczącej dofinansowania działalności warsztatów i tworzenia warsztatów przez PFRON w latach 2005 -2008 przez art. 107 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 projektu ustawy o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, jak również, że przeprowadzona została społeczna dyskusja nad tym projektem.

Obawy niepełnosprawnych, ich rodzin i przyjaciół mają realne podstawy. Uzasadniają je z pewnością nie najlepsze doświadczenia związane z finansowaniem za pośrednictwem samorządów innych działań na rzecz osób niepełnosprawnych (przykładowo - ośrodków rewalidacyjno - wychowawczych, umożliwiających spełnianie obowiązku szkolnego dzieciom upośledzonym umysłowo w stopniu głębokim i z zaburzeniami sprzężonymi, jakie miały miejsce do czasu zabezpieczenia tego finansowania w odpowiednich przepisach, i to w sytuacji, gdy środki te były do samorządów przekazywane).

Co więcej - sygnały, jakie otrzymują uczestnicy protestu z samorządów wskazują, że samorzady środków na finansowanie wtz-ów nie mają.

W tej sytuacji konieczne wydaje się też rozważenie kwestionowanego mechanizmu finansowania wtz-ów pod kątem zabezpieczenia bytu warsztatów prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Utrzymanie obecnego (i proponowanego nadal) rozwiązania może prowadzić, w dłuższej perspektywie, do „wygaszania” ich działalności. Obecnie 65% z 500 istniejących wtz-ów prowadzonych jest przez te organizacje.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 1 oraz 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o RPO (Dz.U. z 1991 r. Nr 14, poz. 147), zwracam się o analizę postulatów zgłoszonych 20 września w „proteście e-mailowym”, rozważenie zagrożeń związanych z utrzymywaniem obecnego rozwiązania i wskazanie innych, możliwych do przyjęcia mechanizmów wspierania tej formy rehabilitacji niepełnosprawnych oraz przedstawienie stanowiska Pana Ministra w sprawie.

Z wyrazami szacunku

/-/